

Viatge de tornada a la ciutat

Josep M. Cadena

L'automòbil avança, potent i amb bon ritme, cap a la ciutat de Barcelona. És de nit i anem per l'autopista. Tornem d'una població de la Costa Brava i anem sols dins del cotxe la meva dona i jo. Ella és la que condueix i com que és hivern i portem la calefacció engegada, procuro parlar cercant respostes -l'escalfor fa endormiscar aquells que, com nosaltres, portem un dia de força tràfec- per mantenir despertes les nostres ments. La conversa, però, també em permet mirar, encuriós, les llumetes que s'apleguen a mig aire entre la negror del cel i l'espai limitat a la carretera pels fars del nostre vehicle. Són, ho sé prou bé, les bombetes enceses als camins de diverses urbanitzacions que de dia gairebé no es veuen o en què un, acostumat a la passió constructora de segones residències, no s'hi fixa prou quan pot veure la ratlla blava del mar o el verd, encara que sigui polsós, de les muntanyes.

És ara, de nit, quan aquestes petites constel·lacions de neó guanyen un especial significat perquè són proves feaents que l'instint de conquesta de l'home, tantes vegades depredador i destructor, també va acompanyat de progrés. La llum elèctrica i els camins asfaltats -entre els punts brillants del cel del qual escric, sempre fixos, se'n mouen uns altres que són com caps d'agulla i que corresponen als automòbils dels propietaris de les cases que no puc veure- són indicis certs que les comoditats que abans es buscaven a les ciutats o els pobles grans ara es troben i són normals arreu de Catalunya.

Hi ha llocs ja ho sabem i és necessari posar-hi remei- que no disposen encara d'aigua corrent, de llum elèctrica, de servei de gas ni de telèfon. A uns els manca tot i uns altres tenen determinades deficiències que cal esmenar amb l'ajut de les millores tecnològiques aconseguides els darrers anys i sense que l'accés al general progrés representi per a aquells que hi arriben els darrers una desorbitada despesa econòmica. Cal anivellar-los -em dic a mi mateix mentre les llums que situaven una urbanització han estat substituïdes per les de la següent, atès que el cotxe en què vaig no ha deixat d'avançar- però ja ha quedat obsoleta a molts llocs del nostre país aquella constant contraposició entre les comarques i les capitals.

Faig partícip de les meves impressions la muller xofera i comento amb ella que el senyor Pau Vila, tan assenyat i observador com era, a hores d'ara no hauria pas fet servir la tartana com a mitjà de transport per a establir els vincles de relació de cada població amb les capitals de comarca. Quan ell treballà la seva modèlica divisió comarcal de Catalunya en temps de la Generalitat republicana -modèlica i moderna en relació amb l'època en què va ésser feta- era imprevisible la per tants motius desgavellada creixença urbanística del nostre país, tant pel que fa als nuclis que ja existien com als que han nascut com a bolets. Com tampoc no podia mai pensar-se el desenvolupament de mitjans autònoms de transport i de xarxes viàries a què hem arribat. La societat s'ha fet de

consum sense ni adonar-se'n i els ciutadans tenim unes necessitats que ningú no s'esperava. Per això la gent més gran, aquella que va assistir satisfeta a la utilització industrial de tants invents, ara queda molt sorpresa de la complicada vida que portem. Perquè abans el temps passava lent i hi havia l'oportunitat de fer-ho tot amb calma, mentre que ara, que tenim al nostre abast molts aparells auxiliars, sembla que les hores corrin i no arribem mai a fer el que volem.

Penso en veu alta i d'una manera improvisada -com tot el que ara acostumem a fer-, considero que hem trencat molt ràpidament uns esquemes socials i de territori que portaven segles fent-se i semblaven absolutament consolidats. Hem actuat com a colonitzadors en relació amb un entorn que els nostres avantpassats havien deixat verge perquè no tenien cap necessitat de dominar-lo ni disposaven dels mitjans necessaris per a fer-ho. Hem explorat terres ignotes que teníem a quatre passes i hem malmès la platja i la muntanya en el nostre incontrolat afany de fruit de la Natura. I un cop instal·lats on abans només arribaven o l'excursionista o el pescador, hem volgut viure les hores dels caps de setmana o els dies de les vacances amb les mateixes condicions amb què ho fem a ciutat. Per això les antenes de televisió -les habituals i ara les parabòliques- es troben als llocs més inversemblants i allí on abans hi havia un descampat, ara s'hi pot trobar un "hiper" o un "supermercat" que forneix de llaunes de conserva, els aliments congelats i

les begudes refrescants els habitants d'un conjunt d'urbanitzacions disperses que troben molt pràctic poder deixar d'anar a les botigues del poble per fer les seves necessàries compres de queviures. En certa mesura l'isolament de la ciutat, on els veïns d'un bloc de pisos gairebé no es coneixen entre ells i parlen del temps quan es troben a l'ascensor, s'ha traslladat a certs sectors del camp. Deixo de veure les llumetes. L'automòbil ha fet la feina que li pertocava i ja ens trobem a les envistes de la gran ciutat. Els grans blocs d'habitatges anònims s'imposen. La

majoria es troben a les fosques perquè l'hora en què la meua muller i jo tornem a Barcelona és avançada. Però hi ha finestres il·luminades que són testimoni que algunes persones es troben en vetlla d'estudi, d'oci, de diversió o d'insomni. Vés a saber!

Per una altra banda, tampoc el moment no és el més adient per a intentar fer comparances entre els barris extrems que encara no són realment ciutat i les segones residències que no arriben a ésser parts integrants de les poblacions rurals consolidades. Penso que en-

cara no s'ha trobat la fórmula d'estabilitat social que resolgui les contradiccions del ciutadà que vol fugir temporalment de la pol·lució i de les nerviositats de la gran urbs i encara no sap viure al camp; de la persona de poble que viu constantment els desavantatges de l'aïllament en què es troba i no sap veure què troben les gens de ciutat a uns llocs que contribueixen a fer malbé amb la seva prepotent ignorància; i l'home o la dona dels quals no sabem res-els de la finestra il·luminada- que són, sense saber-ho i sense desitjar-ho, a mig camí de tot.

L'eixida per FED

